

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 vtrum rapina sit grauius peccatum, quiam furtum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ad liberationem sic oppressi, non oportet distinguere, quoniam oppressus habet continuum delictum iniustum cum detentore. Nec oportet publicam auctoritatem aliter hic querere, quam quod vim repellere licet cum moderamine inculpatae tutelae. Satis, n. inculpara est tutela, quando pro libertate Christiani iniuste detenti, non nisi modus furti, aut rapinae committitur, cum talis libertas multo pretiosior sit omni, in quo apparet laedi, bono infidelis per hos actus, & nulla sit spes iustitiae consequenda a quocunque iudice. Et Ambrosius dicit in libro de officiis, quod qui non repellit iniuriam a socio, cum potest, tamen est in vicio, quam ille qui facit. De capite autem iniuste detentis ab eisdem, idem est iudicium: sed tunc insurgit dubium, Cur non liceat priuata auctoritate furari, vel rapere ab istis infidelibus res, quas iniuste detinet, sicut hos seruos, cum seruus quaedam possessio domini sit, & vobisq; iniusta possessio sit.

Ad hoc dicitur, quod res horum infidelium iniuste, sunt duplices. Quaedam enim, ideo iniuste possidentur ab eis, quia infideles sunt, ut status dominorum, & huiusmodi, & hoc non nisi publica auctoritate inuadere licet, quia in nullius particularis personae bonis sunt. Quaedam vero ideo iniuste possidentur, quia sunt alterius particularis personae, ut res furtivae, raptae, vel per viuram extortae: & has per modum furti dominum accipere ab eis sine scandalo, &c. non minus licet, quam a nostris, iuxta supradicta. Accipere autem per modum rapinae priuata auctoritate, cum impossibile sit in pluribus hoc fieri sine scandalo, & actus de genere suo sit illicitus, quia non licet priuatae personae ius sibi armata manu dicere, quia in terris

dicere, quod in hoc peccent, quia sic ferè omnes principes damnarentur. ergo rapina in aliquo casu est licita.

SED CONTRA est, quod de quolibet licite accepto potest fieri Deo sacrificium, vel oblatio: non autem potest fieri de rapina, secundum illud Isa. 61. Ego Dominus diligens iudicium, & odio habes rapinam in holocaustum. ergo per rapinam nullus habet coactionem, nisi per publicam potestatem. Et ideo, quicumque per violentiam aliquid alteri aufert, si sit priuata persona, non utens publica potestate, illicite agit, & rapinam committit, sicut patet in latronibus. Principibus vero potestas publica committitur ad hoc, quod sint iustitiae custodes: & ideo non licet eis violentia & coactione uti, nisi secundum iustitiam tenorem: & hoc vel contra hostes pugnando, vel contra ciues, malefactores puniendo. Et quod per talem violentiam aufertur, non habet rationem rapinae, cum non sit contra iustitiam. Si vero contra iustitiam aliqui per publicam potestatem violenter abstulerint res aliorum, illicite agunt, & rapinam committunt, & ad restitutionem tenentur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod circa praedam distinguendum est. Quia si illi qui depradantur hostes, habeant bellum iniustum, ea quae per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur: & hoc non habet rationem rapinae, unde nec ad restitutionem tenentur. Quamuis possint in acceptione praedae iustum bellum habentes, peccare per cupiditatem ex prava intentione, si scilicet non propter iustitiam, sed propter praedam principaliter pugnent. Dicitur n. Augustinus in libro de verbis Domini, quod propter praedam militare peccatum est. Si vero illi, qui praedam accipiunt, habeant bellum iniustum, rapinam committunt, & ad restitutionem tenentur.

AD SECUNDUM dicendum, quod quod intantum aliqui infideles res suas iniuste possident, inquantum eas secundum leges terrenorum Principum amittere iusti sunt: & ideo ab eis possunt per violentiam subtrahi non priuata auctoritate, sed publica.

AD TERTIUM dicendum, quod si Principes a subditis exigant, quod eis secundum iustitiam debetur propter bonum commune con-

seruandum, etiam si violentia adhibeatur, non est rapina. Si vero aliquid Principes indebitè extorqueant per violentiam, rapina est, sicut & latrocinium. Unde dicitur Aug. in 4. de ciuita. Dei. Remota iustitia quid sunt regna, nisi magna latrocinia? quia & latrocinia quid sunt, nisi parua regna? & Ezzech. 22. dicitur. Principes eius in medio eius quasi lupi rapientes praedam. Unde ad restitutionem tenentur sicut & latrones: & tanto grauius peccant, quam latrones, quanto periculosius, & communius contra publicam iustitiam agunt, cuius custodes sunt positi.

ARTICVLVS IX.

Utrum furtum sit grauius peccatum, quam rapina.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, quod furtum sit grauius peccatum, quam rapina. Furtum enim super acceptione rei alienae habet adiunctam fraudem, & dolum, quod non est in rapina: sed fraus, & dolus de se habent rationem peccati, ut supra habuit est. ergo furtum est grauius peccatum, quam rapina.

2. Praet. Verè dicitur timor de turpi actu, ut dicitur in 4. Ethic. sed magis verecundantur homines de furto, quam de rapina. ergo furtum est turpius, quam rapina.

3. Praet. Quotum aliquid peccatum pluribus nocet, tanto grauius esse videtur: sed per furtum potest nocumtum inferri, & magnis, & paruis: per rapinam autem solum impotentibus, quibus potest violentia inferri. ergo grauius videtur esse peccatum furti, quam rapinae.

SED CONTRA est, quod secundum leges grauius punitur rapina, quam furtum.

RESPON. Dicendum, quod rapina, & furtum habent rationem peccati, sed est pp inuoluntarium, quod est ex parte actus, quod est in furto, quod in furto est in ignorantia, in rapina autem aliquid in violentia. Magis est autem aliquid in violentia, quam per ignorantiam: quia violentia opponitur voluntati, quam ignorantia. Rapina est grauius peccatum, quam furtum. Et hoc patet per rapinam non solum inferri alicui, sed etiam vergit in quandam personam, & iniuriam: & hoc praeponderat rationem pertinentem ad furtum. Unde patet respondendum ad praedicta.

AD SECUNDUM dicendum, quod in similibus inherentes, magis grauius peccatum est in rapina, quam in furto, quia manifestatur in rapina, quod interior: quia tollitur per peccatum, & verecundantur rapina, quam de furto.

AD TERTIUM dicendum, quod licet peccatum certi per furtum, quam per rapinam, grauius peccatum possunt inferri per rapinam, grauius tamen: unde etiam ex hoc rapina est grauius

Ser. 19. circa princip. tom. 10. Et habetur 23. q. 1. cap. militare.

Super Quaestione sexagesima septima Articulum primum.

In art. 1. q. 57. circa responsionem ad secundum. dubium triplex occurrit, propter id quod dicitur, quod Leo Papa subiecit se iudicio Imperatoris. Primum est, quae & quali potestate Imperator iudicare poterat...

QVAESTIO LXVII.

De vitijs oppositis commutativae iustitiae, in quatuor articulis divisae.

INDE considerandum est de vitijs oppositis commutativae iustitiae, quae consistit in verbis, in quibus laeditur proximus. Et primum, de his, quae pertinent ad iudicium. Secundum, de documentis verborum, quae sunt extra iudicium.

Circa primum quinque consideranda occurrunt. Primum quidem de iniustitia iudicis in iudicando. Secundum, de iniustitia accusatoris in accusando. Tertium, de iniustitia ex parte rei in sua defensione. Quartum, de iniustitia testis in testificando. Quintum, de iniustitia advocati in patrocinando.

Circa primum quaeruntur quatuor.

Primum, Vtrum aliquis possit iudicare eum, qui non est sibi subiectus.

Secundum dubium est, An Papa possit se subijcere in omnibus ad se spectantibus iudicio alicuius, aut aliquorum, in aliquibus tantum. Et est ratio dubij, quia auctor hic indistincte dicit, ubi quod potest se subijcere: & in Decretis 2. q. 6. cano. Nos, si, Leo Quartus, de quo est sermo, subiecit se iudicio Imperatoris in criminalibus, scilicet in crimine iniustitiae, & uniuersaliter in omnibus, quae essent discutienda.

In oppositum autem est quorundam sententia, dicentium conclusionem S. Thomae in 4. sentent. distincti. 19. & Alberti Magni, & S. Bonaventurae, & Ricardi de Media villa esse, quod Papa non potest se subijcere in personalibus, seu in criminalibus alicui in foro iudiciali.

Tertium dubium est, An Papa subijcens se alteri in foro iudiciali in his, in quibus potest se subijcere, sic se subijcere intellegat, ut spontanea a principio subiectio transeat in necessitatem. Et est ratio dubij, quia si non transit in necessitatem, sed fit semper in libertate eius parere, & non parere iudicanti, sequitur quod non fuerit in veritate subditus ipsi quod ad hoc, & quod iudex non fuerit in veritate iudex, utpote non habens vim coactiuam, quae in littera patet, est necessaria iudici. Si vero transit in necessitatem, sequitur quod potestas Papae non sit maior potestate illius iudicis. Et tenet sequela, quia si remaneret potestas Papae maior illa, sic fieri alius, posset renouare illam, & derogare illi, si quis alius inferioribus potestatibus, & eripere, & liberare seipsum ab illa, ac per hoc non transisset in necessitatem, sed in sua remaneret potestate parere, & non parere, tollere, & non tollere potestatem illam, & gesta per illam.

Ad primum dubium dicitur, quod cum potestas iudicis, ut in littera dicitur, sit aut ordinaria, aut per commissionem: & in proposito constat, quod iudex non possit ordinaria potestate iudicare Papam, conueniens est, quod potestas ista per commissionem est accepta. Et quia nullus alter dat hanc potestatem, nisi ipsemet Papa sponte se subijcens, sequitur quod potestas ista est per commissionem a Papa. Et quia Papa non potest dare potestatem maiorem sua, ut patet, nec aequalem suam, quia oportet potestatem datam a Papa dependere ab ipso, ut effectum a causa, ita quod oppositum implicat contradictionem (esset enim a Papa, & non esset a Papa, ut patet) & constat, quod potestas dependens ab alia potestate, est minor illa a qua dependet, conueniens est, quod potestas huiusmodi iudicis & est a Papa, & est minor potestate Papae.

Ad utramque autem obiectionem in contrarium, scilicet, quia sequeretur quod non haberet vim coactiuam, & quod non esset superior ipse iudex, vna & eadem responsione dicitur, quod haec conueniunt dupliciter. scilicet simpliciter, vel secundum quid. Et quod iudicare eum, qui non est sibi subditus.

Alex huiusmodi non est simpliciter superior Papa, sed est secundum quid superior eo, quatenus, scilicet, ad hanc sententiam. Et similiter dicitur iudex non habet vim coactiuam simpliciter respectu Papae, sed habet coactiuam secundum quid respectu eiusdem, quantum, scilicet, spectat ad hanc sententiam, sicut arbitri habent vim coactiuam, quantum ad id, quod eorum arbitrio creditum est.

Ad secundum dubium dicitur, quod & Papam posse se subijcere in foro iudiciali in quibusdam, ex hac auctoritate litterarum constat. Ex allegato text. Decret. 2. q. 7. Nos, si incompetenter. ubi Papa manifeste subdit iudicio nunciatorum Imperatoris se de preceptis actionibus, An iuste, vel iniuste, &c. ut clarè patet ibi. Et Papam non posse se subijcere in foro iudiciali alicuius iudicio in quibusdam, constat etiam ex auctoritate in 4. sentent. distincti. 19. q. 1. artic. 3. q. vltim. ad tertium, ubi dicitur. Sicut nullus potest in seipsum sententiam dare excommunicationis, ita nec alteri committere se excommunicare. Et eiusdem sententiae est Ricardus in quarto distincti. 18. artic. 5. quaestio. 1. ad secundum. Et Petrus de Palude in eiusdem distinctio. quaestio. 2. Quare autem in quibusdam sic, in quibusdam non: & quae sunt in quibus potest, quae autem in quibus non potest se subijcere, videndum restat. Et si diligenter perpectum fuerit, apparebit quod in omnibus, quae Papa potest per seipsum iudicare, potest se alteri subijcere: & quod in nullo potest se alteri subijcere, quod per ipsum iudicare non potest. Manifestatur autem quod dicimus primo ex ratione, quia constat, quod omnia, quae pertinent ad potestatem iurisdictionis, possunt alteri committi: & ad nihil potest se extendere potestas delegata, quod non claudatur sub obiecto potestatis committentis. Deinde ex communitate accidentibus, & dictis Doctorum. Nam ex eo, quod non potest se subijcere alicui in aliquo, quod non potest per seipsum, sequitur quod non possit committere alicui, quod ipsum possit excommunicare, deponere, suspendere, & huiusmodi: haec namque non potest per seipsum facere. Ex eo vero, quod causas inter sedem Apostolicam, & quemcumque alium potest per seipsum iudicare, potest etiam per alium iudicare. Et rursum ex eo, quod causas iniurie inter seipsum, & alios potest per seipsum iudicare, ut patet cum quis appellat ab iniusto euidenter grauiamine ab ipso Papa sibi illato, conueniens est, quod possit in istis alteri committendo iudicium, se subijcere.

Tertio, Vtrum iudex possit aliquem iuste condemnare non accusatum. Quarto, Vtrum licite possit poenam relaxare.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum quis possit iuste iudicare eum, qui non est sibi subiectus.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod aliquis possit iuste iudicare eum, qui non est sibi subditus. Dicit enim Daniel. 13. quod Daniel seniores de falso testimonio conuictos suo iudicio condemnauit: sed illi seniores non erant subditi

Ad secundum, quod dicitur, quod iudex non potest iudicare eum, qui non est sibi subditus, hoc est in parte verum, sed non in parte necessaria. Quia licet iudex non possit iudicare eum, qui non est sibi subditus, potest tamen iudicare eum, qui non est sibi subditus, si iudex sit superior eo, quatenus, scilicet, ad hanc sententiam. Et similiter dicitur iudex non habet vim coactiuam simpliciter respectu Papae, sed habet coactiuam secundum quid respectu eiusdem, quantum, scilicet, spectat ad hanc sententiam, sicut arbitri habent vim coactiuam, quantum ad id, quod eorum arbitrio creditum est. Ad secundum dubium dicitur, quod & Papam posse se subijcere in foro iudiciali in quibusdam, ex hac auctoritate litterarum constat. Ex allegato text. Decret. 2. q. 7. Nos, si incompetenter. ubi Papa manifeste subdit iudicio nunciatorum Imperatoris se de preceptis actionibus, An iuste, vel iniuste, &c. ut clarè patet ibi. Et Papam non posse se subijcere in foro iudiciali alicuius iudicio in quibusdam, constat etiam ex auctoritate in 4. sentent. distincti. 19. q. 1. artic. 3. q. vltim. ad tertium, ubi dicitur. Sicut nullus potest in seipsum sententiam dare excommunicationis, ita nec alteri committere se excommunicare. Et eiusdem sententiae est Ricardus in quarto distincti. 18. artic. 5. quaestio. 1. ad secundum. Et Petrus de Palude in eiusdem distinctio. quaestio. 2. Quare autem in quibusdam sic, in quibusdam non: & quae sunt in quibus potest, quae autem in quibus non potest se subijcere, videndum restat. Et si diligenter perpectum fuerit, apparebit quod in omnibus, quae Papa potest per seipsum iudicare, potest se alteri subijcere: & quod in nullo potest se alteri subijcere, quod per ipsum iudicare non potest. Manifestatur autem quod dicimus primo ex ratione, quia constat, quod omnia, quae pertinent ad potestatem iurisdictionis, possunt alteri committi: & ad nihil potest se extendere potestas delegata, quod non claudatur sub obiecto potestatis committentis. Deinde ex communitate accidentibus, & dictis Doctorum. Nam ex eo, quod non potest se subijcere alicui in aliquo, quod non potest per seipsum, sequitur quod non possit committere alicui, quod ipsum possit excommunicare, deponere, suspendere, & huiusmodi: haec namque non potest per seipsum facere. Ex eo vero, quod causas inter sedem Apostolicam, & quemcumque alium potest per seipsum iudicare, potest etiam per alium iudicare. Et rursum ex eo, quod causas iniurie inter seipsum, & alios potest per seipsum iudicare, ut patet cum quis appellat ab iniusto euidenter grauiamine ab ipso Papa sibi illato, conueniens est, quod possit in istis alteri committendo iudicium, se subijcere.

Aduertendum tamen perspicuius hoc in loco est, quod quia iniustitia, cuius actus est iudicium, non est ad se, sed ad alterum, inter haec duo genera causarum, haec est differentia, quod in causis, quae vertuntur inter cameram Apostolicam, & alios, Papa est iudex causae ex utroque extremo, ita quod ligat, vel soluit utramque partem: quoniam camera Apostolica est velut vna pars distincta a Papa, sicut filius distinguitur a principe. Et propterea si committit alteri tale iudicium, eodem modo fiet sententia utrinque habens plenè rationem iustitiae. In causis autem, quae vertuntur inter personam Papae, & alios, puta, si Papa rapuit, infamauit, occidit, & huiusmodi, Papa est iudex ex parte personae suae, non secundum plenam rationem iustitiae, sed diminuta: quia non potest damnare personam suam puniuit, sed emendari eum ad restituendum laeso, quod sibi tenetur. Et quemadmodum hoc potest, & deberet per seipsum iudicare, ita potest in hoc alterius iudicio se submittere. Et hoc est, quod in dicto cano. Nos, si incompetenter. Papa se submittendo Imperatori, dicit dum ait, Quod si iniuste egimus, cuncta uolumus uestro emendare iudicio. Et secundum hoc uideatur nulla esse differentia inter dicentes, quod Papa potest se submittere alteri in criminalibus: & negantes hoc: quoniam, ut patet ex dictis, est aliquo modo uerum, & aliquo modo secundum S. Thomae. X modo

Supra q. 60. artic. 6. & 4. dist. 17. q. 3. artic. 3. q. 4. Et dist. 48. q. 1. artic. 1. cor.